

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN.

MAASTRICHT, WOENSDAG 3 JULI.

Aanwezig: de dames Kofman-Kamminga, Chambille, Kooyman, en de heeren Cremers, van Rummelen, Grosier, van Schaik, Onstenk, Mommers, Kofman, Wassenberg, Grégoire, van Nieuwenhoven, Jeuken, Br. Maurentius, van Hest, Br. Agatho, van Noorden, Willems en Schoenmakers.

De Voorzitter, Rector Jos. Cremers, opent met een kort welkomstwoord de vergadering en verzoekt den Secretaris, den heer Kofman, de voorgestelde statutenwijzigingen te bespreken. Deze worden daarna met algemeene stemmen goedgekeurd en er wordt besloten de Koninklijke Bewilliging hierop aan te vragen.

Daarna gaat de Voorzitter tot de gewone vergadering over, en begint met eenige mededeelingen van den heer Knols (Beek) voor te lezen. Schr. vond in de lente van dit jaar in Geulle een groote plek gele anemonen. Ook signaleerde hij er, de sinds 1920 daar niet meer waargenomen, zwartsteelvaren; Brave Hendrik, en klein wintergroen zag hij er eveneens bloeien.

Vervolgens vertelt Rector Cremers dat de heer Gielkens (Brunsum) half Juli l.l. aldaar „op licht” bij het pompstation een zeer zeldzame vlinder, *Panthea coenobita* ving. Deze soort werd het eerst 12-6-'37 door van Lith te Epen en 19-7-'38 door Graaf Bentinck te Meerssen gevangen (allebei „op licht”).

De heer Onstenk sprak er zijn verontwaardiging over uit eenige entomologen, deelnemers aan de op 22 Juni l.l. te Houthem gehouden zomervergadering van de Ned. Entomologische Vereeniging, te hebben ontmoet, die verwoed, in groote doozen, *Araschnia levana*-rupsen aan het verzamelen waren. Een had zich voorgenomen niet te rusten voor hij er 400 bij elkaar zou hebben!! De Voorzitter betreurt ten zeerste een dergelijk plunderen der natuur en hoopt dat deze „entomologische misdadigers” ter verantwoording worden geroepen.

Pater van Hest vond in Terwinselen een hybridiserende akelei, waaraan een tak met pelorische bloemen, met rudimentaire meeldraden en zonder spoor. In Spaubeek zag hij 2 ex.ex. groote bremraap op een roggeveld. In het Geullerbroek vond hij een witte *Orchis maculata*; een ex. maakte 3 windingen om den stengel van reukgras. Namens den heer van Loo, tuinchef van den Botanischen Tuin te Terwinselen, deelde hij mede dat deze aldaar kort geleden een *Xylocopa violacea* (houtbij) gevonden had.

De heer van Rummelen spreekt vervolgens over een ondeskundige beplanting te Schin-op-Geul, hetgeen elders in dit blad als apart artikel staat afgedrukt.

Br. Agatho vertelt dat een zijner leerlingen op 10 Mei a.d. Maas bij de E.N.C.I. een nest eieren van de meerkoet vond, een vogel die zich in Zuid-Limburg maar hoogst zelden laat zien.

Steenhoop, verblijfplaats van de vroedmeesterpadden.

Foto J. Th. ter Horst.

Vervolgens houdt de heer Onstenk een causerie over een herpetologische excursie, welke hij dit jaar in Zuid-Limburg maakte met den heer ter Horst (Den Haag), Hoofdredacteur van „Lacerta”. Van de 20 soorten die in onze provincie voorkomen, hebben wij er 18 gevonden. De gewone pad, bruine kikvorsch, alpensalamander, kleine watersalamander, groene kikvorsch, levendbaren-de hagedis, geelbuikige vuurpad, vroedmeesterpad en hazelworm werden algemeen gevonden. Van de groote watersalamander slechts een paar ex.ex. Het ♂ daarvan droeg het fraai geteekende paringskleed. Van de vroedmeesterpad werden in een kleine poel verschillende overwinterde larven van het broed 1945 gezien.

De vuursalamander, *Salamandra salamandra salamandra* L., zet haar larven af in snelvlietend water; we zagen vele ex. ex. Deze zijn waarschijnlijk geboren eind April. Volgens de literatuur neemt men aan dat de Westelijke vorm in Europa de vorm *taeniata* is, in tegenstelling tot de Oostelijke vorm de *forma typica maculosa*, waarbij men tevens aanneemt dat de westelijke de stamvorm is. Voor de variëteit *taeniata* zou de grens beoosten den Harz loopen. De door ons aangetroffen larven teekenen nog niet geheel doch reeds thans is duidelijk waarneembaar dat het de gevlekte variëteit en niet de gestreepte betreft. Reeds meerdere waarnemers hebben hun vangsten in Zuid-Limburg gedetermineerd als variëteit *maculosa*. Een en ander zou dus in strijd zijn met het vermelde in de literatuur.

In een poel vonden we honderden geelbuikige vuurpadjes. Op de 16 ♂♂ slechts 1 ♀. De ♂♂ waren gemakkelijk herkenbaar aan de sterk gekleurde paringborstels aan de binnenzijde van de voorpoten.

Door een boerenarbeider uit Strucht werd ons een zeer groot exemplaar van *Bufo bufo bufo* (L.), gewone pad, ter hand gesteld, welke volgens zijn mededeeling in groote hoeveelheden in kelders op boerderijen in zijn omgeving werden aangetroffen. Deze padden worden volgens hem „stinkende kroddels” genoemd. Aanvankelijk dachten wij dat het dus knoflookpadden konden zijn, maar het ons ter hand gestelde beestje deed deze veronderstelling logenstraffen.

Betreffende de benaming „klungelkens” waarover reeds zooveel te doen is geweest, kon op onze excursie met vrijwel groote zekerheid worden vastgesteld dat deze plaatselijke benaming inderdaad door de bevolking gebruikt wordt. Niet echter voor de geelbuikige vuurpad, zooals abusievelijk door Heimans geschreven werd, maar voor de vroedmeesterpad. Een oude dorpsbewoner van Epen, door ons hierover ondervraagd, wist van de vroedmeesterpad een zeer juiste beschrijving te geven, aangezien hij ze zelf had gevonden onder stoepen (dorpels) van woonhuizen, wanneer deze door hem gerepareerd werden. Slechts deze dieren gaven volgens hem het bekende geluid waarnaar ze klungelkens zijn genoemd.

Nadat de Voorzitter spreker heeft bedankt voor zijn interessante uiteenzetting, laat de heer van Schaik een photo zien van een slapende eikelmuis in een hoekje van een grot. Hij vertelt dat de kraamkamer van de valse vleermuis in den St. Pietersberg weer in volle bedrijf is. Te Stevensweert vond hij op de ruïne *Sadum maximo-wiczii* Rgl. en *Geranium pratense* L. Langs den spoorlijn in Weert: *Berteroa incana* D. C., grijskruid; tusschen Weert en Roermond *Galeopsis spectiosa* Mill., de dauwnetel. Vervolgens geeft Ir. van Schaik een explicatie in voorbereiding op de excursie op Za. 6 Juli naar Heer, naar het terrein van Huize St. Joseph. Deze streek heeft op velerlei gebied beteekenis. Dwars over dit terrein liep eertijds de romeinsche heirbaan naar Trier. In geologisch opzicht is het voorkomen van een doline van 60 m diameter en van diverse aardpijpen zeer interessant. In de grotten treft men oude opschriften en handteekeningen aan (1650). De vleermuisfauna is er in alle zels in de zeldzaamste soorten, als *Eptesicus* en *Barbastella*, vertegenwoordigd. De flora nabij Huize St. Joseph was vroeger zeer rijk, alle soorten orchideeën kwamen er voor, doch veel is met den bouw van het voogdijgesticht in 1911 verloren gegaan. Hier zijn ook op den dag onzer

bevrijding 13 belgische ondergrondse patriotten gefusilleerd.

Binnenkort hoopt Ir. van Schaik over den Heerderberg een boek uit te geven.

De Voorzitter dankt Ir. van Schaik en wenscht hem veel succes toe met zijn Limburgsche onderzoekingen.

HEERLEN OP 6 JULI 1946.

Aanwezig de dames Janssen, v. d. Ende, Zopp, en de heeren Willemse, v. Rummelen, Coonen en Loterijman.

De Voorzitter opent de vergadering en geeft het woord aan den heer Willemse, die een causerie houdt over wandelende takken (*Carausius morosus* Br. v. W.). Deze soort is in hoofdzaak afkomstig uit Voor-Indië en werd van hier in Europa geïmporteerd. Bij de voorttelling bleek dat de volgende generaties uitsluitend ♀♀ waren. Slechts zelden werd onder de nakomelingen een ♂ exemplaar waargenomen. Eenigen tijd geleden was spreker zoo gelukkig om in zijn terrarium een ♂ aan te treffen, hetgeen hij op de vergadering demonstreerde.

Hierna sloot de voorzitter de vergadering.

Dr. JAC. P. THIJSSE

1865—1945

Biologen en natuurliefhebbers in Nederland maakten zich gereed om op 25 Juli 1945 Dr. Jac. P. Thijsse ter gelegenheid van zijn 80sten verjaardag een feestuitgave aan te bieden samengesteld uit artikelen over onderwerpen die den jubilaris na aan het hart lagen.

Helaas is dit niet mogelijk geweest; midden Januari 1945 stierf Dr. Thijsse.

Woonde en werkte Dr. Thijsse nagenoeg zijn heele leven in Holland toch zal het den leden van ons Genootschap interesseeren dat Dr. Thijsse zelf er altijd trotsch op was in 1865 in Maastricht geboren te zijn, zooals hij schreef in het Verkade-album „Waar wij wonen”. Zijn vader bekleedde in deze garnizoenstad van 1864 tot 1868 een functie bij het 2de R. I.

Wat deze veldbioloog voor Nederland gedaan heeft is moeilijk te overzien. Zijn belangstelling was veelomvattend. Zij ging in de eerste plaats uit naar al wat de natuur in ons vaderland betraf. Hij zelf genoot intens van al het moois wat de natuur biedt. Zijn heele leven heeft hij ervoor gewerkt dat wij het natuurschoon zouden zien; hij heeft vaak gevochten dat dit in eigen land voor het nageslacht bewaard zou blijven.

Het is niet mogelijk hier al zijn werk te noemen. In de Verkade's albums liet hij ons door heel Nederland reizen. Hij deed ons hoogere